

Fórum HN: Co čekat od Ruska a Číny

MOSKVA A PEKING CHTĚJÍ ZVLÁŠTNÍ ZACHÁZENÍ A TRUMP JIM HO DÁVÁ

PODLE EXPERTA FINANCIAL TIMES NECHTĚJÍ RUSKO ANI ČÍNA VYVOLAT GEOPOLITICKÝ KONFLIKT, ALE MALÉ ZEMĚ SE PŘED NIMI MUSÍ MÍT NA POZORU.

Ondřej Soukup
ondrej.soukup@economia.cz

Podle pekingského náměstí Nebeského klidu v úterý pochodovaly tisíce vojáků, projely tudy stovky bojových vozidel. Jedno vezlo mezikontinentální balistickou střelou Tung-feng 41, údajně schopnou nést až deset jaderných hlavic a zasáhnout kterýkoli cíl v USA. Návěst vojenské přehlídky se odehrával přímo pod okny bytu, který obývá čínský dopisovatel britského listu Financial Times Charles Clover. Ostrou produkci neviděl. V době jejího konání byl hostem Fóra Hospodářských novin, které se konalo ve spolupráci s velvyslanectvím Velké Británie. Bývalý dlouholetý dopisovatel z Moskvy tu srovnával zkušenosti ze dvou zemí, které se v posledních letech snaží změnit uspořádání světa s dominancí Spojených států. Clover si myslí, že americký prezident Donald Trump jim v tom pomáhá, byť neúmyslně.

Přehlídka se nacvičovala „tajně“

Clover ostatně neviděl ani přípravu přehlídky, i když v jeho ulici měsíc rachotily stroje, připravující se na oslavy vzniku Čínské lidové republiky. „Policie nařídila, že musíme mít zatažené záclony, a kontrolovala, jestli se přece jen nedíváme. Což mne překvapilo, dosud jsem si myslel, že přehlídka je od toho, aby se na ni koukalo,“ vtipkoval britský novinář.

Pak ale zvažněl. „Přehlídka je spektakulární ukázkou čínské propagandy, ale i signálem změny strategie rozvoje země,“ upozornil na významný bod. „Třicet let se Čína řídila učení Teng Siao-pchinga, který zdůrazňoval koncentraci na hospodářský růst i to, že se země nesmí pouštět do mezinárodních konfrontací. Najednou prezident Si Ťin-pching říká: ‚Žádná síla nemůže otrádit statusem naší skvělé rodné země a žádná síla nemůže zastavit pokrok čínského lidu a čínského národa.‘“

Clover vidí mezi strategiemi Moskvy a Pekingu paralely. Od počátku 90. let se režimy soustředily hlavně na rozvoj ekonomiky a postupné zvyšování životní úrovně obyvatel. Na mezinárodní scéně se podle něj držely spíš zpátky, ačkoli Rusko ostře protestovalo proti bombardování Jugoslávie v roce 1999 a ve shodě vystoupily proti druhé válce v Iráku. „Jenže nakonec nikdy nic neudělaly.“

Zlomem byl pád Kaddáfího

Změnu vysledoval britský novinář v souvislosti s pádem režimu Muammara Kaddáfího po občanské válce v Libyi v roce 2011. Moskva i Peking se stavěly proti vojenskému zásahu na ochranu civilního obyvatelstva, ale když došlo na hlasování v Radě bezpečnosti OSN, zdržely se hlasování a intervence se uskutečnila. Následně čínské firmy přišly o všechny těžební licence na ropu a plyn, které jim Kaddáfí předtím udělil. „Zjevně usoudili, že ústupků již bylo dost a že budou své zájmy prosazovat asertivněji,“ vyvodil Clover.

Rusové se podle něj na základě této zkušenosti rozhodli vojensky zachránit jiného autoritativního vládcu, Bašara Asada v Sýrii. A zase vidí souvislost – po anexi Krymu, do té doby ukrajinského, a sankcích ze strany Západu začala klesat životní úroveň obyvatel. „Takže režim mobilizuje a dělá z Putina válečného prezidenta. Dokud tato válečná dobrodružství budou úspěšná, může to fungovat,“ myslí si někdejší moskevský dopisovatel Financial Times.

Loňská koncepce amerického ministerstva obrany označila Rusko a Čínu za revizionistické státy, tedy takové, které se snaží změnit světový pořádek. Podle Clovera to je nedorozumění. „Peking a Rusko nejsou existenční hrozbou jako za studené války, kdy bylo jasné, že jeden systém bude muset v budoucnu ten druhý porazit. Rusko a Čína jsou klíčovými obchodními

partnery Západu a chtějí jimi zůstat. Tohle není studená válka,“ řekl.

Muž se zkušenostmi z obou států s velmocenskou aspirací varuje před tím, aby byly nahlíženy jako totalitní kultury smrti. Nabádá přiznat jim určité úspěchy, včetně pozvolného zvyšování životní úrovně, v případě Číny výrazného omezení chudoby. Oba jsou členy organizací, které vznikly jako součást poválečného liberálního světa: Světové banky, Světové obchodní organizace, Mezinárodní měnového fondu. Nesnaží se tedy změnit status quo na celém světě.

Hlavy států pěstují politiku velmocí

Clover účastníkům fóra předestřel názor, že ani Vladimir Putin ani Si Ťin-pching a jejich lidé nevyhledávají úmyslnou geopolitickou konfrontaci. Praha však byla místem, kde vyslovil i varování: „Chtějí stejný vliv jako Spojené státy. Žádají výjimky kvůli své velikosti a – bohužel – Donald Trump je připraven jim je dát. Deník Washington Post tvrdí, že existuje přepis jeho rozhovoru s tehdejší ruským ministrem zahraničí Sergejem Lavrovem, kde Trump říká, že ruské vměšování do voleb je v pořádku, protože USA to také dělaly ve spoustě zemí. Což je klasický velmocenský argument. Já jsem velký, ty jsi velký a ty malé země budou dělat, co jim řekneme. Což je přesně to, co se stávalo zemím vašeho regionu celé dvacáté století.“

Clover podpořil svá slova poukazem na to, jak někdejší Trumpův poradce pro národní bezpečnost John Bolton loni několikrát citoval Monroeovu doktrínu z roku 1823. Ta vyhlásila celý americký kontinent za výhradní sféru zájmů USA: „Devatenácté století je doba, kde se tito lidé cítí pohodlně. Domluví se, že tohle bude naše, tohle vaše, a na názor menších zemí se jednoduše nebudou ptát. Že se to líbí Moskvě a Pekingu, je v zásadě pochopitelné, ale nechápu, proč na to přistupuje Trump. Největším revizionistou je teď on.“

Šéfové velmocí a jejich znalec

Prezidenti Číny a Ruska Si Ťin-pching a Vladimir Putin (na snímku vpravo) se snaží o velmocenskou politiku. Charles Clover, jenž má zkušenosti z práce korespondenta v obou zemích, jim vidí do karet.

Foto: HN – Radek Vebr, Reuters

Inzerce

Partneri Fóra
Hospodářských novin
s Charlesem Cloverem
Prominentním novinářem
z Financial Times

Skupina ÚJV
TECHNOLOGIE | INOVACE | LÍDE

EUROVIA
VINE

STO LET
BRITSKÉ
VELVYSLANECTVÍ
V PRAZE

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY